

Carmina

Paulus Diaconus

Hymnus in honorem Sancti Iohannis Baptistae

1.
UT queant laxis REsonare fibris
MIRA gestorum FAMuli tuorum,
SOLve polluti LABii reatum,
Sancte Iohannes!

2. Nuntius celso veniens Olympo 5
te patri magnum fore nasciturum,
nomen et vitae seriem gerendae
ordine promit.

3.
Ille promissi dubius superni
perdidit promptae modulus loquelaе; 10
sed reformasti genitus peremptae
organa vocis.

4.
Ventris abstruso positus cubili
senserat regem thalamo manentem,
hinc parens nati meritis uterque 15
abdita pandit.

5.
Antra deserti teneris sub annis
civium turmas fugiens, petisti,
ne levi saltim maculare vitam
famine posses. 20

6.
Praebuit hirtum tegimen camelus,
artibus sacris strofium bidentis,
cui latex haustum, sociata pastum
mella locustis.

7.
Caeteri tantum cecinere vatū 25
corde praesago iubar adfuturū;

tu quidem mundi scelus auferentem
indice prodis.

8.
Non fuit vasti spatium per orbis
sanctior quisquam genitus Iohanne, 30
qui nefas saeculi meruit lavantem
tingere limphis.

9.
O nimis felix meritique celsi
nesciens labem nivei pudoris,
prepotens martyr heremique cultor, 35
maxime vatium!

10.
Serta ter denis alios coronant
aucta crementis, duplicata quosdam;
trina centeno cumulata fructu
te, sacer, ornant. 40

11.
Nunc potens nostri meritis opimis
pectoris duros lapides repelle
asperum planans iter, et reflexos
dirige calles,

12.
ut pius mundi sator et redemptor 45
mentibus pulsa luvione puris
rite dignetur veniens sacratos
ponere gressus.

13.
Laudibus cives celebrant superni
te, deus simplex pariterque trine, 50
supplices ac nos veniam precamur:
parce redemptis!

Ordinar unde tuas laudes, o maxime Lari?
 Munificas dotes ordinar unde tuas?
 Cornua panda tibi sunt instar vertice tauri,
 Dant quoque sic nomen cornua panda tibi.
 Munera magna vehis divinis, dives, asilis, 5
 Regificis mensis munera magna vehis.
 Ver tibi semper inest, viridi dum cespite polles,
 Frigora dum superas, ver tibi semper inest.
 Cinctus oliviferis utroque es margine silvis,
 Numquam fronde cares cinctus oliviferis. 10
 Punica mala rubent laetos hinc inde per hortos,
 Mixta simul lauris Punica mala rubent.
 Mirtea virga suis redolet de more corimbis,
 Apta est et foliis mirtea virga suis.
 Vincit odore suo delatum Perside malum, 15
 Citreon has omnes vincit odore suo.
 Cedat et ipse tibi me iudice furvus Avernus,
 Epirique lacus cedat et ipse tibi.
 Cedat et ipse tibi vitrea cui Fucinus unda est,
 Lucrinusque potens cedat et ipse tibi. 20
 Vinceres omne fretum, si te calcasset Iesus,
 Si Galilaeus eras, vinceres omne fretum.
 Fluctibus ergo cave tremulis submergere lintres,
 Ne perdas homines fluctibus ergo cave!
 Si scelus hoc fugias, semper laudabere cunctis, 25
 Semper amandus eris, si scelus hoc fugias.
 Sit tibi laus et honor, Trinitas immensa, per aevum,
 Quae tam mira facis, sit tibi laus et honor!
 Qui legis ista, precor, «Paulo» dic «parce, redemptor»,
 Spernere neve velis, qui legis ista, precor. 30

De puero, qui in glacie extinctus est (ca. 782)

Trax puer adstricto glacie dum ludit in Hebro,
 Frigore concretas pondere rupit aquas.
 Dumque imae partes rapido traherentur ab amni,
 Praesequit tenerum lubrica testa caput. 5
 Orba quod inventum mater dum conderet urna,
 «Hoc peperit flammis, cetera», dixit, «aquis».

Epitaphium Hildegardis filiae (783)

Hildegard, rapuit, subito te funus acerbum,
Ceu raptat Boreas vere ligustra novo.
Explevit necdum vitae tibi circulus annum,
Annua nec venit lux geminata tibi.
Parvula, non parvum linquis, virguncula, luctum 5
Confodiens iaculo regia corda patris.
Matris habens nomen renovas de matre dolorem,
Postquam vixisti vix quadraginta dies.
Pectore nos maesto lacrimarum fundimus amnes,
Tu nimium felix gaudia longa petis. 10

Versus Pauli Diaconi ad regem Karolum precando (ca. 782)

Verba tui famuli, rex summe, adtende serenus,
Respice et ad fletum cum pietate meum!
Sum miser, ut mereor, quantum vix ullus in orbe est,
Semper inest luctus tristis et hora mihi.
Septimus annus adest, ex quo nova causa dolores 5
Multiplices generat et mea corda quatit:
Captivus vestris extunc germanus in oris
Est meus afflicto pectore, nudus, egens.
Illius in patria coniunx miseranda per omnes
Mendicat plateas ore tremante cibos; 10
Quattuor hac turpi natos sustentat ab arte,
Quos vix pannuciis praevallet illa tegi.
Est mihi, quae primis Christo sacrata sub annis
Excubat, egregia simplicitate soror;
Haec sub sorte pari luctum sine fine retentans 15
Privata est oculis iam prope flendo suis.
Quantulacumque fuit, direpta est nostra supellex
Nec est, heu, miseris qui ferat ullus opem.
Coniunx est fratris rebus exclusa paternis
Iamque sumus servis rusticitate pares. 20
Nobilitas periit, miseris accessit egestas;
Debuimus, fateor, asperiora pati.
Sed miserere, potens rector, miserere, precamur,
Et tandem finem his, pie, pone malis!
Captivum patriae redde et civilibus arvis, 25
Cum modicis rebus culmina redde simul,
Mens nostra ut Christo laudes in saecula frequentet,
Reddere qui solus praemia digna potest!

Epistula Pauli Diaconi ad Petrum Pisanum (ca. 782)

1.

Sensi, cuius verba cepi exarata paginis,
Nam a magno sunt directa, quae pusillus detulit.
Fortes me lacerti pulsant, non inbellis pueri.

2.

Magnus dicor poetarum vatumque doctissimus
Omniumque praeminere gentium eloquio
Cordis et replere rura fecundis seminiLus.

3.

Totum hoc in meam cerno prolatum miseriam,
Totum hoc in meum caput dictum per hyroniam.
Heu, laudibus deridor et cacinnis obprimor.

4.

Dicor similis Homero, Flacco et Vergilio,
Similor Tertullo seu Philoni Memphitico,
Tibi quoque, Veronensis o Tibulle, conferor.

5.

Peream, si quenquam horum imitari cupio,
Avia qui sunt sequuti pergentes per invium;
potius sed istos ego comparabo canibus.

6.

Graiam nescio loquellam, ignoro Hebraicam.
Tres aut quattuor in scolis quas didici syllabas,
Ex his mihi est ferendus manipulus ad aream.

7.

Nulla mihi aut flaventis est metalli copia
Aut argenti sive opum, desunt et marsuppia.
Vitam litteris ni emam, nihil est, quod tribuam.

8.

Pretiosa quaeque vobis dona ferant divites,
Alii conportent gemmas Indicosque lapides:
Meo pura tribuetur voluntas in munere.

9.

Anchora me sola vestri hic amoris detinet,
Nectar omne quod praecellit quodque flagrat optime.
Non de litteris captamus vanae laudem gloriae.

10.

Nec me latet, sed exulto, quod pergat trans maria
Vestra, rector, et capessat sceptrum pulchra filia,
Ut per natam regni vires tendantur in Asiam.

11.

Si non amplius in illa regione clerici
Graecae proferent loquellae, quam a me didicerint,
Vestri, mutis similati deridentur statuis.

12.

Sed omnino ne linguarum dicar esse nescius,
Pauca, mihi quae fuerunt tradita puerulo,
Dicam; cetera fugerunt iam gravante senio: